

Afspraken Impuls Mantelzorgondersteuning

Afspraken met betrekking tot de besteding van de incidentele onderuitputting op het budget voor de Regeling Waardering Mantelzorgers in 2007.

De Staatssecretaris van VWS, de VNG en Mezzo (als vertegenwoordiger van de mantelzorgers) komen overeen om van het bedrag dat in 2007 overblijft op het budget voor de Regeling Waardering Mantelzorgers in 2007 eenmalig een substantieel bedrag via het gemeentefonds aan gemeenten ter beschikking te stellen. Dit geld zullen gemeenten inzetten voor de versterking van de lokale mantelzorgondersteuning. Daarbij worden de hierna te noemen uitgangspunten in acht genomen.

Achtergrond

Bij de behandeling van het Belastingplan 2006 heeft de Tweede Kamer het amendement Van der Vlies aanvaard. De indieners van dit amendement beoogden mensen die langdurig en intensief zorg aan een naaste verlenen, en daardoor ook een besparing op de uitgaven voor de AWBZ realiseren, als blijk van waardering een fiscale korting van € 250 toe te staan. Voor de uitvoering zijn diverse mogelijkheden onderzocht. Besloten is een landelijke regeling te formuleren die wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank. Deze landelijke regeling treedt met terugwerkende kracht vanaf 1 april 2007 in werking.

Hierbij is uitgegaan van een beroep op de regeling door circa 200.000 mantelzorgers. De aanvragers van de uitkering zijn mantelzorgers die zorgen voor iemand met een indicatie (met een geldigheidsduur van tenminste 6 maanden) voor extramurale AWBZ-zorg. In oktober 2007 is gebleken dat in 2007 circa 40.000 aanvragen zullen worden ingediend, gehonoreerd en uitbetaald. Dat betekent dat van de beschikbare € 65 miljoen een substantieel bedrag over blijft in 2007. Dit geld zal in 2007 eenmalig voor mantelzorgondersteuning door gemeenten beschikbaar komen, door een incidentele toevoeging aan het gemeentefonds. Deze toevoeging geschiedt op basis van de hieronder vermelde afspraken tussen VWS, de VNG en Mezzo.

Financieel kader

In 2007 is er sprake van een eenmalige toevoeging van € 32 mln aan het gemeentefonds ten behoeve van mantelzorgers(ondersteuning). Deze middelen komen additioneel beschikbaar op het bedrag van € 32 mln dat structureel voor mantelzorgondersteuning aan het Wmo-budget is toegevoegd.

Beleidskader

De ondersteuning en waardering van mantelzorgers kan in veel gemeenten worden verbeterd. Het incidentele bedrag van € 32 miljoen is bedoeld voor mantelzorgers, door voor hen een stevige basis te leggen onder de lokale mantelzorgondersteuning en voor lokaal wenselijk/mogelijk geachte vormen van waardering van deze mantelzorgers. Het ligt daarbij in de rede zo direct mogelijk aan te sluiten bij de beleidsbrief "Voor elkaar" van 9 oktober 2007 van VWS, en de aldaar genoemde basisfuncties. Ook de andere in de brief vermelde aandachtspunten (arbeid en zorg, versterken van respijtzorg etc.) kunnen met deze incidentele impuls worden bevorderd. In

de bijlage bij dit convenant wordt daartoe een aantal bestedingsrichtingen voor de gemeenten opgenomen.

Uitgangspunten

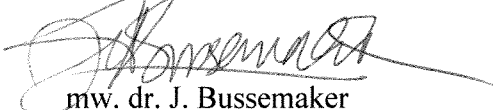
Aan de hiervoor vermelde intentie liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag:

- Gemeenten zijn autonoom bij de besteding van de incidentele middelen die hen door dit convenant ter beschikking worden gesteld. VWS, de VNG en Mezzo spreken hun vertrouwen uit dat gemeenten, gegeven het bepaalde in dit convenant en de extra incidentele toevoeging aan het gemeentefonds, deze incidentele extra middelen uit 2007 daadwerkelijk aan mantelzorgers (ondersteuning) ten goede laten komen.
- VWS en de VNG stellen belanghebbende gemeenten en lokale organisaties op de hoogte hoe zij informatie kunnen krijgen met betrekking tot het bedrag (en de mogelijke besteding daarvan) dat de gemeenten ontvangen in het kader van dit convenant. Bovendien worden zij op de hoogte gebracht van de afspraken in dit convenant.
- De verantwoording over de besteding van de incidentele middelen dient –in lijn met de verantwoording van de gehele Wmo- primair 'horizontaal' en lokaal plaats te vinden. Om een leerproces te stimuleren en het kabinet in staat te stellen op adequate wijze verantwoording af te leggen naar de Staten Generaal respectievelijk om Mezzo gelegenheid te geven haar achterban te informeren, komen partijen overeen dat er bijeenkomsten voor gemeenten worden georganiseerd waar de resultaten aan elkaar kunnen worden gepresenteerd.
- In de beleidsbrief van 9 oktober wordt aangegeven dat in 2011 zal worden gezien in hoeverre de voorgenomen basisfuncties in de Wmo beleidsplannen tot uitdrukking komen. Daarbij wordt tevens nagegaan hoe de op basis van dit convenant beschikbaar gestelde middelen daaraan hebben bijgedragen.
- De Staatssecretaris van VWS is niet verantwoordelijk voor financiële en/of personele gevolgen die mogelijk voort kunnen komen uit de wijze waarop gemeenten de incidenteel beschikbaar gestelde middelen uit 2007 hebben besteed.

Deze afspraken worden gepubliceerd op de websites van Mezzo, VNG en VWS. Een afschrift zal worden gezonden aan de Tweede Kamer.

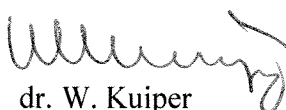
Den Haag, 18 december 2007

De Staatssecretaris van VWS

mw. dr. J. Bussemaker

De VNG

dr. W. Kuiper
(lid directieraad)

Mezzo

mw. Mr. J.G.J. Kamp

Bestedingsrichtingen van de onderuitputting 2007 op het budget voor de Regeling Waardering Mantelzorgers.

In deze bijlage wordt een aantal bestedingsrichtingen gegeven voor de middelen die in 2007 eenmalig extra beschikbaar worden gesteld voor mantelzorgers(ondersteuning). Deze voorstellen vallen in drie groepen uiteen:

- voorstellen voor het beter “leren kennen” van de mantelzorgers door de gemeenten (voorstel 1);
- voorstellen die er direct op zijn gericht gemeenten in staat te stellen te investeren in een goede ondersteuning van mantelzorgers (voorstel 2);
- waardering (voorstel 3).

1. In contact komen met mantelzorgers.

Uit de pilots die in het kader van de Wmo zijn gehouden, komt naar voren dat het voor gemeenten vaak lastig is om met mantelzorgers in contact te komen. Mantelzorgers staan nergens als mantelzorger geregistreerd; daardoor is het vaak lastig hen te vinden. Het gevolg hiervan is dat mantelzorgers niet altijd bereikt zullen worden met bij hen passende vormen van mantelzorgondersteuning en intensieve vrijwilligerszorg, die de gemeenten voor hen realiseren. Activiteiten die erop zijn gericht in contact te komen met mantelzorgers zijn dan ook bijzonder relevant. Steunpunten mantelzorg zijn voor gemeenten belangrijke bondgenoten. De toegekende incidentele extra middelen kunnen deze activiteiten mogelijk maken.

2. Uitwerking van de VWS beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk van 9 oktober 2007.

In de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk wordt een aantal hoofdlijnen geformuleerd om de ondersteuning van mantelzorgers te intensiveren. Daartoe worden drie speerpunten benoemd: het formuleren/realiseren van basisfuncties voor mantelzorgondersteuning op lokaal niveau, het bevorderen van het combineren van arbeid en zorg door het afsluiten van bondgenootschappen en het terugdringen van het aantal overbelaste mantelzorgers inclusief het versterken van de aandacht voor bijzondere groepen. Het accent bij deze activiteiten ligt op lokaal niveau. Voor de financiering van deze activiteiten is bovenop de middelen die aan de Wmo zijn toegevoegd ad € 32 mln, ongeveer 2 mln. per jaar beschikbaar, gedurende 4 jaar. Hiermee kan mantelzorgondersteuning op een hoger plan worden getild en een goed fundament worden gegeven.

A. versterking belangenbehartiging.

Een aspect van erkenning en waardering is ook: mantelzorgers serieus nemen als partner in zorg, in beleid en praktijk. Belangenbehartiging is een van de functies die in de visieontwikkeling door de VNG, Mezzo en VWS ter hand wordt genomen. Mezzo werkt op dit moment aan een advies over wensen en mogelijkheden om de belangenbehartiging te organiseren. Duidelijk is dat er veel manieren zijn op micro en meso niveau, om hieraan inhoud te geven. Daarbij is goed georganiseerde uitwisseling tussen gemeenten en mantelzorgers van belang. Immers: geen afstemming betekent overall eilanden van goedbedoelde initiatieven, met suboptimaal effect, wat betrokkenen ergernis en frustratie oplevert en voortdurend risico van afbreuk. Bij dit punt komt de mogelijke rol van de provincies om de hoek kijken. Het is belangrijk dat gemeenten extra middelen krijgen om er werk van te kunnen

maken, dat mantelzorgers goed worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid op diverse (gemeentelijke) terreinen.

Daarbij is gewenst dat dit vergezeld gaat van een programma (met de nodige communicatiestructuur) dat gemeenten stimuleert en steunt om zelf initiatieven te nemen en waar gewenst en mogelijk samen te werken en ervaringen met anderen te delen. In 2008 kan hieraan reeds een stevige impuls worden gegeven om dit van de grond te trekken. Daarbij wordt aangesloten bij de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk en bij de Wmo-beleidsplannen.

B. *Bondgenootschappen met bedrijven.*

in de brief wordt ruime aandacht besteed aan het aangaan van bondgenootschappen met andere departementen en met het bedrijfsleven. Deze bondgenootschappen zijn er onder meer op gericht om het combineren van arbeid en zorg (een groot knelpunt voor veel mantelzorgers) te faciliteren. Deze bondgenootschappen gelden niet alleen op landelijk niveau. In de brief wordt aangegeven dat hier ook een rol voor de gemeenten is weggelegd. Van hen mag verwacht worden dat zij in overleg treden met binnen hun grenzen gevestigde bedrijven, om te pogen een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij deze bedrijven te bewerkstelligen. Uit de hiervoor genoemde vier maal twee miljoen euro kan daartoe een handreiking, voorzien van best practices, worden ontwikkeld. De incidentele middelen kunnen door gemeenten worden gebruikt voor het ontwikkelen van een infrastructuur voor deze gemeentelijke activiteit, voor het ontwikkelen van beleidsondersteunende hulpmiddelen (bijv. voorlichtingsmateriaal voor bedrijven) etc. Het opzetten van “beurspleinen” op het terrein van mantelzorg en vrijwillige inzet (ten behoeve van mantelzorgers).

C. *Respijtzorg.*

Respijtzorg is niet iets dat alleen op basis van de AWBZ kan worden geboden. Het is ook aan gemeenten om respijtzorg aan te bieden. Dat kan door het inzetten van vrijwilligersorganisaties, door het inzetten van professionele instellingen voor zorg en welzijn en door nieuwe vormen van respijtzorg te ontwikkelen en in te voeren. Daarbij is essentieel, dat degene die die zorg behoeft, zich daar ook goed bij voelt. In praktijk betekent dat dat goed moet worden aangesloten op de behoefte van de verzorgde, wil het de mantelzorger echt tijdelijk van de zorg ontlasten. Het gaat er daarom vooral om, de nodige zorg te realiseren op die plaatsen en bij die activiteiten, die zorgbehoevenden zelf wensen. Vrijwillige Thuishulp, buddyzorg en vriendendiensten voorzien hierin. Maar te denken valt ook aan samenwerking met zorgboerderijen. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het van de grond trekken van deze functie op lokaal niveau.

Met name voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van respijtzorg kan geld aan gemeenten worden toegekend. Het kan in dat kader zeer gewenst zijn dat middelen worden besteed aan versterking en uitbreiding van respijtzorgmogelijkheden, zowel door vrijwilligers als professionals, met aandacht voor mogelijk vernieuwingen, bijv.:

- Aanbod van respijtzorg thuis of dichtbij huis;
- overige (cultuur)participatie m.m.v. vrijwilligers/professionals met nodige aandacht t.b.v. respijt voor mantelzorger.

D. *Een goede informatievoorziening.*

Nog te vaak komt het voor dat vragen met betrekking tot de “prestaties”, activiteiten en klanten in kwalitatieve en kwantitatieve zin door de sector niet beantwoord kunnen worden. Dit komt de transparantie en de “verkoopwaarde” van de mantelzorgondersteuning niet ten goede. Voor het landelijk niveau, maar ook voor de gemeente is dit geen goede zaak. Registratie van activiteiten en van het gebruik daarvan is het sleutelwoord. Mezzo is op dit moment aan de slag (“Borgen en versterken”) om dit punt nader uit te werken. Vervolgens is de implementatie aan de orde. Voor instellingen zijn daaraan opstartkosten verbonden (apparatuur, software etc.). Gemeenten kunnen instellingen eenmalig behulpzaam zijn bij het implementeren van het komende registratiesysteem van Mezzo.

3. *Waardering van mantelzorgers.*

Het uiten van waardering van mantelzorgers op lokaal niveau is opportuun als je weet wie je mantelzorgers zijn en als de lokale infrastructuur voor mantelzorgondersteuning op orde is. In het kader van hun verantwoordelijkheid voor ondersteuning van mantelzorgers en toeleiding naar respijtzorgvoorzieningen, hebben/ontwikkelen gemeenten de nodige contacten om mantelzorgers te bereiken. Die contacten kunnen worden benut om mantelzorgers waardering te tonen (en het bieden van waardering kan een manier zijn om in contact te komen). Een “gemeentelijk compliment” kan op meerdere manieren inhoud krijgen: het kan om een geldbedrag gaan maar ook om andersoortige blijk van waardering, bijv. een pakket met korting op (of gratis) toegang tot voor mantelzorgers relevante diensten (bijv. respijtarangementen).